

Τὸ πρῶτον εἶχεν ἀόριστόν τινα ἰδέαν πλουτισμοῦ τῆς ὑπαρχούσης γλώσσης διὰ εἰσαγωγῆς λέξεων καὶ σχηματισμῶν γραμματικῶν, οἵτινες μετεβλήθησαν βαθμηδόν, ἢ καὶ ὀλοκλήρως ἐξέλιπον. Οὕτω κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην ὁ ἑλληνικὸς λόγος ἀπέβαινε μίγμα ἀρχαίων λέξεων καὶ διεσθαρμένων, ἢ χυδαίων ἐκφράσεων. Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ συστήματος τούτου, ἔχοντες ἀρχηγὸν τὸν Νεόφυτον Δοῦκαν, εἶχον ὡς τύπον περιφήμους τινὰς συγγραφεῖς, οἷον τὸν Μελέτιον, τὸν Θεοτόκην καὶ πρὸ πάντων τὸν Εὐγένιον. Ὁ Κοραῆς ὅμως προσέβαλεν ἀναφανδὸν τὸ ὕφος τοῦτο οὐ μόνον διὰ λογικῶν ἐπιχειρημάτων, ἀλλὰ καὶ διὰ μυκτηρισμοῦ ὡς ἀποκαλέσας αὐτὸ μακαρονισμόν.

Κατὰ τὸ δεῦτερον σύστημα ἐγράφετο ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ, ὡς καὶ ὀμιλεῖται, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης μεταβολῆς, οὔτε κατὰ τὴν παραδοχὴν τῶν λέξεων, οὔτε κατὰ τὰς διαφοροὺς αὐτῶν ἐναλλαγὰς, ἢ τοὺς σχηματισμοὺς. Ἀρχηγὸς τοῦ συστήματος τούτου ὑπῆρξεν ὁ νομοδιδάσκαλος Καταρτζῆς. Ὡς λόγιος αὐτὸς ἤθελε νὰ καταστήσῃ κοινὰ, εἴτε δημοτικὰ τὰ ὄργανα τῆς παιδείας ὡς εὐκατάληπτα εἰς ἅπαν τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος· πρὸς βεβαίωσιν δὲ τῆς γνώμης